

Prije 70 godina usvojena je Opća deklaracija o ljudskim pravima čija je namjera bila spriječiti da se strahote Drugog svjetskog rata više nikada ne ponove. Dan kada je UN-ova Opća skupština proglasila deklaraciju, 10. prosinca, obilježava se kao Međunarodni dan ljudskih prava, a povodom toga su nevladine organizacije Kuća ljudskih prava Zagreb, Centar za mirovne studije, B.a.B.e., BRID i Zelena akcija na konferenciji za medije upozorili na negativne trendove srozavanja ljudskih prava kojima svjedočimo.

Stoga je danas, 70 godina od donošenja Deklaracije o ljudskim pravima važno naglasiti kako iako se negativne tendencije kojima svjedočimo predstavljaju kao izraz demokratskog odlučivanja građana i građanki, demokracija ne može funkcionirati ukoliko nije u stanju zaštititi one koji u društvu imaju najmanju moć.

“Trend stagnacije razvoja sustava ljudskih prava u Hrvatskoj vidljiv je od ulaska u Europsku uniju. Hrvatska već nekoliko godina nema ključne javne politike ljudskih prava: nacionalnu politiku zaštite i promocije ljudskih prava i nacionalnu strategiju ravnopravnosti spolova. Posebno zabrinjava niska razina građanskih kompetencija, odnosno poznavanja vlastitih ljudskih prava što je posljedica nepostojanja sustavnog građanskog odgoja i obrazovanja”, poručio je **Ivan Novosel** iz Kuće ljudskih prava.

Jedna od osnovnih namjera Deklaracije je zaštita manjina i prava onih koji u društvu imaju manju moć, ali danas je vidljivo da polako zaboravljamo tu namjeru i da su manjine u današnjoj Europi sve više izložene pritiscima. Govor mržnje je prisutniji nego ikad te svjedočimo širenju straha od drugih i drugačijih, što je uvelike potpomoguto širenjem lažnih vijesti. Ekstremno desne grupacije i stranke kreiraju takvu atmosferu kako bi prikupljale političke poene u godini prije europskih i predsjedničkih izbora. “Izbjeglice na granicama EU i Hrvatske svakodnevno se ilegalno protjeruje, tj. biva im onemogućeno osnovno ljudsko pravo na traženje zaštite, koje je propisano nizom međunarodnih i nacionalnih pravnih instrumenata”, poručila je Sara Lalić iz Centra za mirovne studije. Također, zabrinjava niska razina prava srpske i romske nacionalne manjine te LGBT osoba. Država također nedovoljno štiti prava djece te osoba s invaliditetom.

Sve je vidljivije kako ljudska prava nisu ugrožena samo manjinama, nego i većini. Borba za ženska ljudska prava i za rodnu ravnopravnost kontinuirana je rovdovska bitka, u kojoj se za izboreno treba neprestano boriti. Žene su diskriminirane u svim segmentima: od svijeta rada, preko politike, ekonomije, obrazovanja i kulture, pa do obiteljskog života. Protekle godine u Hrvatskoj obilježili su žestoki napadi na reproduktivna i seksualna prava žena, kao i otpor konzervativnih grupacija ratifikaciji Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. “Unatoč zakonom zajamčenoj ravnopravnosti,

žene danas u Hrvatskoj nisu ravnopravne niti u jednom aspektu života. Pravo na rad, odnosno činjenica da je ženi omogućen pristup svijetu rada i dalje ne znači da su žene ravnopravne. Žene u Europskoj uniji zarađuju 16,2% manje od muškaraca, a u Hrvatskoj 11,3% manje nego muškarci za rad jednake vrijednosti. Posljedično, ženama mnogo češće prijeti opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti u starijoj dobi jer jaz u mirovinama iznosi iznad 20% u RH, a na razini EU iznad 30%", ističe **Svjetlana Knežević** iz udruge B.a.B.e.

Početak 2018. godine zabilježen je i rekordan rast nejednakosti u svijetu. Paralelno tome, u Europi i svijetu se nastavlja s provođenjem mjera štednje i smanjivanju budžeta ponajviše na području socijalne zaštite, odnosno onih mehanizama koji su osnovani kako bi omogućili dostojanstven život svima. "U Hrvatskoj je zadano nekoliko snažnih udaraca upravo strukturama socijalne države", naglašava **Ana Vračar** iz udruge BRID te pojašnjava "trend oslanjanja na nesigurne oblike rada ne jenjava, nedavno potvrđena mirovinska reforma mnoge dovodi u opasnost od siromaštva, a zdravstveni sustav je konstantno izložen jakim privatizacijskim pritiscima. Sve to ozbiljno narušava kvalitetu života većine".

Prirodne katastrofe i gubitak prirodnih resursa postale su svakodnevice, čije posljedice najviše osjeća siromašniji dio svjetskog stanovništva. Hrvatska svojim politikama ne utječe na sprečavanje klimatskih promjena, već suprotno, Vlada RH u najavljenom Energetskoj strategiji dugoročno planira nastaviti korištenje fosilnih goriva. **Željka Leljak Gracin** iz Zelene akcije ističe: "Trenutni najveći rizik za okoliš u RH jest ministar zaštite okoliša i energetike, Tomislav Čorić, koji, umjesto da izvršava svoju primarnu funkciju i štiti okoliš, u zadnjih godinu i pol dana djeluje u službi zaštite loših investicija, a na štetu lokalnih zajednica i samog okoliša. Primjeri takvih investicija su golf resort na Srđu u Dubrovniku, LNG terminal na Krku, hidroenergetski sustav Kosinjski, skupi centri za smeće, itd. To isto Ministarstvo izdalo je dozvole za izgradnju golf resorta na Srđu, dok istovremeno investitor u taj projekt tuži Republiku Hrvatsku kao i samu Zelenu akciju". Svi ti projekti štetno utječu na zdravlje i živote ljudi u Hrvatskoj, a i zbog nedostatka niskougljičnog razvoja klimatske promjene će dovesti do novih nejednakosti u svijetu.